

JEDINEČNOSŤ VZDELÁVACEJ ČINNOSTI SLOVENSKEJ NÁRODNEJ KNIŽNICE

MGR. ZUZANA PRACHÁROVÁ

The lifelong learning requires continuous access, self-development and mutual support, through which the knowledge and skills of librarians needed for their full participation in society are expanded. The aim of the article is to present the diverse areas of such lifelong learning implemented under the auspices of the Slovak National Library (SNL). The author focuses on mapping the complexity of this type of education and on the position of the SNL in terms of current development trends. This analysis also reveals the demonstrable uniqueness of the SNL in the field of lifelong learning in Slovakia, while considering the various forms of education and the wide range of educational events for librarians.

Keywords: librarianship, cooperation of libraries, educational activities of libraries, educational events, lifelong learning, Slovak National Library

 zuzana.pracharova@snk.sk
Slovenská národná knižnica
www.snk.sk

Celoživotné vzdelávanie knihovníkov je téma, ktorá nie je nová, ale stále je aktuálna. Ide o oblasť, v ktorej sa musíme ustavične učiť, ďalej ju rozvíjať a podporovať. V živote každého človeka je celoživotné vzdelávanie veľmi dôležité, pretože prostredníctvom neho dochádza k rozširovaniu vedomostí a zručností, a tým každý jedinec prispieva k rozvoju spoločnosti.

Cieľom článku je predstaviť oblasti nielen ďalšieho vzdelávania knihovníkov, ale aj mapovanie komplexnosti celoživotného vzdelávania Slovenskej národnej knižnice a jej postavenie na Slovensku v období rokov 2019 – 2024 so zameraním na súčasné vývojové trendy celoživotného vzdelávania. Výsledok mapovania jednoznačne ukázal jedinečnosť Slovenskej národnej knižnice na Slovensku v oblasti celoživotného vzdelávania, pretože využíva veľké množstvo rôznych foriem vzdelávania a ponúka širokú škálu vzdelávacích podujatí pre knihovníkov.

ÚVOD

V dobách dávno minulých sa celoživotné vzdelávanie (CŽV) realizovalo v súlade s potrebami života vtedajšej spoločnosti. V staroveku to bola orientácia na mravnú, rozumovú a telesnú výchovu. V stredo-

veku sa vzdelávali najmä kňazi a úradníci v kláštoroch. V tomto období začali vznikať aj prvé vysoké školy. V strednej Európe ako prvá vznikla v polovici 14. storočia Karlova univerzita. Počas renesancie sa dostali do popredia prírodné vedy a matematika a práve v tomto období Ján Amos Komenský ako prvý vyslovil myšlienku celoživotného vzdelávania. V roku 1774 Mária Terézia vydala *Všeobecný školský poriadok*. V období priemyselnej revolúcie sa zvýšil záujem o CŽV, pretože sa rozvíjala technika, priemysel aj obchod. V 19. storočí sa vzdelávalo predovšetkým prostredníctvom cirkevných škôl (Zormanová 2017).

Jedným z predpokladov ako dosahovať lepšie výsledky nielen v pracovnom, ale aj v osobnom živote je CŽV. Prostredníctvom vzdelávania si jednotlivец neustále dopĺňa, rozširuje a prehĺbuje svoje vedomosti, zručnosti a schopnosti celý život. Súčasťou CŽV je aj školské vzdelávanie a ďalšie vzdelávanie, ktoré nadväzuje na stupeň vzdelania dosiahnutý v školskom vzdelávaní. Slovenská národná knižnica (SNK) zabezpečuje ďalšie vzdelávanie, ktoré umožňuje získať čiastočnú alebo úplnú kvalifikáciu, alebo doplniť, obnoviť, rozšíriť, alebo prehĺbiť si kvalifikáciu nadobudnutú v školskom vzdelávaní. Úspešným absolvovaním ďalšieho vzdelávania v SNK však nie je možné získať stupeň vzdelania (Zákon č. 568/2009).

VÝCHODISKOVÉ BODY ČŽV

Problematika ČŽV sa nerieši len na Slovensku, ale ide o celosvetový problém. Na Slovensku sa začal systematický rozvoj ČŽV a poradenstva po roku 2000, keď Európska komisia vydala *Memorandum o celožitnom vzdelávaní* s cieľom vytvoriť ucelenú stratégiu ČŽV v Európe. Následne bola *Koncepcia celoživotného vzdelávania v SR* schválená v roku 2004 a na ňu nadviazala *Stratégia celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva* v roku 2007 a 2011. Vláda Slovenskej republiky 24. 11. 2021 schválila súčasne platnú stratégiu pod názvom *Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030*.

Nosným cieľom stratégie je zabezpečiť pre každého občana celoživotný prístup k možnostiam vzdelávať sa, rozvíjať svoje zručnosti a kompetencie počas celého života „od kolísky po hrob“, v každom životnom štádiu a s ohľadom na individuálne potreby a okolnosti tak, aby každý mohol realizovať svoj potenciál v osobnom, pracovnom a občianskom živote.¹

Základné princípy *Stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030* sú²:

1. Zabezpečenie celoživotného prístupu každého občana k možnostiam zvyšovať a udržiavať zručnosti.
2. Zvyšovanie flexibility formálneho vzdelávania, budovanie flexibilného a otvoreného systému vzdelávacích ciest a efektívneho systému vzdelávania dospelých.
3. Zvyšovanie dostupnosti vzdelávacích príležitostí a individualizovanej podpory učiacich sa.
4. Zvyšovanie medzirezortnej spolupráce a koordinácie a uplatňovanie participatívnych a inovatívnych riešení so zapojením aktérov ČŽV.
5. Budovanie dôkazov zberom dát a realizáciou výskumu so záberom na ČŽV pre informované rozhodovanie a riadenie systému zručností (tracking absolventov, zber dát o účastníkoch VD, analýza bariér)³.

V našej krajine neustále pretrvávajú slabé povedomie o funkciách a benefitoch kultúry ČŽV, a to aj v knižničnom prostredí. Chýba motivácia k vzdelávaniu a rozvoju zručností dospelých. Väčšinou je vzdelávanie spájané s ekonomickým a sociálnym rozvojom jednotlivca. Je potrebné podotknúť, že prostredníctvom ČŽV nedochádza len k rozvoju knihovníka, ale aj knižníc, v ktorých pôsobia, pretože práve vzdelaný knihovník môže byť hybnou silou rastu knižnice. Dôležitosť a potreba ČŽV súvisí najmä s technologic-

kým vývojom. Knihovník musí získať nové zručnosti, aby sa mohli uplatniť nové trendy v knižniciach. Ďalším faktorom ovplyvňujúcim ČŽV je starnutie obyvateľstva, ktoré vedie k dlhšiemu pracovnému životu, a tým aj k potrebe udržania zručností obyvateľstva.⁴

SNK sa snaží mnohé princípy stratégie implementovať do celoživotného vzdelávania knihovníkov, pričom sa zameriava na profesijné vzdelávanie, ktoré zahŕňa kvalifikačné vzdelávanie, periodické školenia a akreditované programy. V rámci profesijného vzdelávania SNK rozvíja aj postoje, znalosti a schopnosti, ktoré sú nutné na výkon povolania knihovníka.

SNK – LÍDER CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA V OBLASTI KNIŽNIČNO-INFORMAČNÝCH VIED

SNK je lídrom v oblasti ČŽV knihovníkov na Slovensku. Silnou stránkou SNK je, že môže realizovať tzv. externé podnikové vzdelávanie pre ostatných knihovníkov na Slovensku. Takéto vzdelávanie spočíva vo výučbe lektormi SNK a externými lektormi. Vzdelávanie sa uskutočňuje v priestoroch SNK alebo online. SNK disponuje vysokokvalifikovanými lektormi, ktorí majú prehľad o výučbovej problematike a často ide o vyhľadávaných expertov na konkrétne témy. Ďalším prínosom je aj to, že dochádza k výmene skúseností medzi účastníkmi vzdelávacej akcie, ktorá je veľkým obohatením.

SNK vytvára pre slovenských knihovníkov **možnosť** učiť sa, čo je pre knihovníkov prvá podmienka pre efektívne vzdelávanie dospelých. Na druhej strane sú aj ďalšie podmienky, a to **chcieť** a **vedieť** sa učiť. V tomto smere veľkú úlohu zohráva motivácia samotného knihovníka. Miera motivácie môže byť ovplyvnená samotnou výchovou v detstve a mladosti, prostredím, životnými skúsenosťami či masovo-komunikačnými prostriedkami. V neposlednom rade je to aj výška dosiahnutého vzdelania. Mnohí autori štúdií tvrdia⁵, že čím vyššie dosiahnuté vzdelanie má človek, tým je aj jeho motivácia ďalej sa vzdelávať väčšia. Vzdelanie sa považuje za predpoklad zvyšovania kvality života človeka.

SNK v rámci svojich možností podporuje rozvoj ďalšieho odborného vzdelávania v oblasti knižničnej a informačnej vedy, čím plní jeden z cieľov *Straté-*

gie celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030. Snaží sa implementovať rôzne spôsoby vzdelávania tak, aby boli zaujímavé a príťažlivé nielen pre knihovníkov, ale aj pre iných absolventov. Vo vzdelávacej ponuke má SNK odborné konferencie, semináre, webináre, workshopy, diskusné fóra či akreditované vzdelávacie podujatia.

SNK sa snaží nastaviť CŽV tak, aby sa posilnilo **kritické vedomie**, nové spôsoby myslenia a aktívna účasť knihovníkov na vzdelávaní. Snahou je, aby sa zvýšilo postavenie a participácia knihovníkov na samotnom vzdelávaní. SNK zapája knihovníkov z celého Slovenska do jeho tvorby tým, že robí pravidelné prieskumy a po každom vzdelávacom podujatí robí spätnú väzbu, ktorú vyhodnocuje a aplikuje na ďalšie vzdelávacie aktivity. Knihovníci sú ústredným prvkom procesov vzdelávania – dávajú otázky a spolu s lektorom pracujú aj na ich riešení. Avšak ústrednou témou je dialóg a účasť na vzdelávaní, pričom SNK sa zameriava na riešenie už existujúcich problémov, ktoré sú pre knihovníkov relevantné, ale zároveň aj participuje na identifikácii možných riešení. Výber lektorov je kľúčovou otázkou, pretože by mali fungovať nielen ako sprievodcovia, ale mali by poskytovať aj odborné znalosti v prospech procesu vzdelávania, čím sa samotní lektori stávajú učiacimi sa. Lektori musia byť kritickí, transparentní a demokraticky orientovaní aktéri vo vzdelávaní.

SNK sa snaží dodržiavať tzv. **princíp názornosti**, ktorý prepája výučbu so životom a teóriu s praxou, čo je výbornou motiváciou na ďalšie vzdelávanie. Motiváciu k vzdelávaniu realizuje SNK viacerými spôsobmi, napríklad zoznamuje knihovníkov s cieľom výučby a počas vzdelávania sa snaží vytvárať príjemnú a priateľskú atmosféru. Snahou je, aby sa vzdelávanie podobalo pracovnému procesu, na ktorom sa riešia problémy, ale aj komunikuje, aby sa zúčastnení mohli vzájomne ovplyvniť a hodnotiť, avšak je potrebné mať na mysli, že sa musí vychádzať z potrieb účastníkov vzdelávacieho procesu.

Cieľom príspevku však nie je vymenovať všetky na Slovensku SNK realizované podujatia pre knihovníkov za posledných 10 rokov, ale priblížiť aspoň tie najaktuálnejšie, ktoré sa pravidelne opakujú. (V súčasnosti však existuje aj možnosť opätovného vypočutia niektorých tém, keďže je väčšina online podujatí nahrávaná a sprístupňovaná prostredníctvom Youtube kanála SNK.)

KONFERENCIE ORGANIZOVANÉ V SNK

SNK pripravuje odborné konferencie zamerané na

- a) konkrétne **špecifické témy – určené priamo knihovníkom**, respektíve knižniciam, ktoré majú vo svojich zbierkach historické knižné dokumenty a historické knižné fondy, prípadne majú k dispozícii reštaurátorskú dielňu alebo katalogizujú a bibliograficky spracovávajú knižničné dokumenty;
- b) **poskytovanie knižnično-informačných služieb – určené všetkým typom knižníc**.

V rámci odborných konferencií referuje množstvo odborníkov nielen zo Slovenska, ale aj z iných krajín. Jedným z ťahúňov konferencií je pravidelne sa opakujúca **medzinárodná konferencia zameraná na dejiny knižnej kultúry**. Napríklad v roku 2023 (pri príležitosti 30. výročia vzniku SR) na konferencii s podtitulom *Kniha a jej dejiny na Slovensku* okrem slovenských odborníkov na podujatí prednášala Anna Tüskés z Maďarska – literárna historička, historička umenia a bibliografka. Ďalej Tomasz Stolarczyk – doktor humanitných vied v odbore história, má členstvo v mnohých vedeckých spoločenstvách, vykonáva výskum bývalých kláštorných knižných zbierok a venuje sa regionálnej histórii. Jeho vedecké úspechy zahŕňajú viac ako 100 vedeckých publikácií.

Ďalšou pravidelne sa opakujúcou odbornou medzinárodnou konferenciou SNK je *Remeslo a kniha*, ktorá sa zameriava na konzervátorské a reštaurátorské zásahy, reverzibilitu verus trvalé ošetrovanie, multidisciplinárnu spoluprácu, výskum a nové technológie v oblasti reštaurovania a konzervovania a problematiku sprístupňovania a využitia písomného kultúrneho dedičstva. V roku 2021 na tejto konferencii vystúpili okrem renomovaných odborníkov zo Slovenska aj zahraniční prednášatelia, ako Marie Benešová z Moravského zemského archívu v Brne, Dana Hřebecká, Jitka Neoralová a Petra Vávrová z Národnej knižnice v Prahe

V roku 2024 SNK pripravuje ďalší ročník *Slovenskej bibliografickej konferencie* – odborné podujatie venované vývojom a trendom v bibliografii a problematike spolupráce knižníc pri využívaní moderných informačných a komunikačných technológií. Ide o tradičné podujatie s cieľom sumarizovať a hodnotiť úspechy, prípadne neúspechy bibliografickej činnosti za uplynulých päť rokov, ale zároveň aj stanoviť úlohy na ďalšie obdobie.

Pravidelne sa opakujúca medzinárodná konferencia *Knižnice teraz a potom* bola v roku 2023 zameraná na úlohu celoživotného vzdelávania v knižniciach. Na úspešnom podujatí prednášali popri slovenských expertoch aj odborníci z Českej republiky, ako Vít Richter z Národnej knižnice v Prahe a Radomíra Kodetová, riaditeľka Krajskej knižnice v Pardubiciach.

Okrem spomínaných odborných konferencií SNK pripravuje aj mnohé iné podujatia, ktoré súvisia s ďalšou činnosťou knižnice.

SEMINÁRE A E-VZDELÁVANIE

Semináre – odborné podujatia, počas ktorých SNK spája prednášku, respektíve série prednášok so spoločnou diskusiou a pripomienkami zúčastnených osôb. Väčšinou ide o podrobnejšie oboznámenie sa s aktuálnymi úlohami a problémami. Semináre SNK sú odborné vzdelávania so systémom diverzifikovanejších krátkodobějších študijných foriem. Realizujú sa priamou výučbou a poskytujú úzko špecializované vzdelávanie podľa potrieb praxe v knihovníctve. V posledných rokoch SNK zrealizovala niekoľko desiatok seminárov, uvedieme len niektoré z nich.

V roku 2023 sa v SNK konali *Bibliografické dni 2023* so zameraním na vybrané problémy spracovania kníh a článkov vo formáte MARC 21 s interpretáciou katalogizačných pravidiel RDA, stav a spracovanie autorizovaných selekčných údajov v SNK a prípravu migrácie metadát KIS3G.

Počas covidového obdobia sa všetky semináre preniesli do online priestoru a vznikli tzv. webináre, t. z. online seminár v reálnom čase, prostredníctvom ktorého sa knihovníci stretávajú vo virtuálnom priestore. SNK svoje vzdelávacie aktivity výrazne rozšírila do online priestoru s cieľom šetriť čas a finančné prostriedky jednotlivým knižniciam, ktoré by inak museli knihovníkom poskytnúť financie na služobnú cestu do Martina (sídlna budova SNK) na potreby celoživotného vzdelávania.

Veľmi dobre sa osvedčili odborné e-vzdelávania v rámci štatistiky, na ktorých SNK metodicky usmerňuje slovenské knižnice pri vyplňaní štatistického výkazu *KULT 10-01*, a v rámci medzinárodného projektu *Benchmarking verejných knižníc* v oblasti benchmarkingu.

Medzi stále sa opakujúce webináre pre knihovníkov sa zaraďuje *Online katalóg*, ktorého 6. ročník

sa uskutoční v roku 2024. Tento webinár je priamo určený knihovníkom a je zameraný na poskytovanie knižnično-informačných služieb.

V roku 2024 sa bude konať už 4. ročník webinára *Verejná knižnica 4.0*, zameraný na umelú inteligenciu. Umelá inteligencia sa zaoberá tvorbou systémov riešiacich komplexné úlohy. Tieto úlohy môžu zahŕňať rozpoznávanie, klasifikáciu, spracovanie obrazu, písaného textu a hovoreného jazyka, plánovanie a riadenie na základe spracovania veľkých objemov dát a pod.

V poslednom čase sa taktiež veľmi dobre uplatnilo aj **vzdelávanie v oblasti kybernetickej bezpečnosti** a v oblasti ochrany osobných údajov – **GDPR**, ktoré SNK momentálne pripravuje pre knihovníkov na celom Slovensku.

WORKSHOPY

Workshopom SNK venuje osobitnú pozornosť, pretože sú knihovníkmi veľmi žiadané. Väčšinou sú zamerané na knihovníctvo a s ním súvisiace manuálne a intelektuálne zručnosti. Prostredníctvom interaktívnej vyučovacej metódy (mentoring či koučing) účastníci získavajú zručnosti, skúsenosti a vedomosti v oblasti knižnično-informačných vied a v poskytovaní knižnično-informačných služieb. Hlavným poslaním, respektíve snahou lektora workshopu je, aby účastníci pomocou rôznych techník dosiahli výstup, ktorý bude užitočný v ich ďalšej práci a praxi. Ide o tzv. **učenie akciou**, ktorého podstatou je transformácia odborných znalostí do praktických zručností.

SNK v roku 2022 taktiež začala s workshopmi **predetských knihovníkov**, ktoré sú zamerané na prácu s deťmi do 10 rokov a na prácu s deťmi od 11 do 14 rokov. Pravidelne sa venuje podpore samotnej práce **metodikov knižníc** na Slovensku prostredníctvom facilitácie, ktorá pomáha zlepšovať vzájomnú spoluprácu metodikov a generovať výsledky tak, aby sa dosiahol cieľ spolupráce medzi slovenskými metodikmi.

Veľmi obľúbeným workshopom je *Rešeršná činnosť v knižnici*, ktorý rozoberá rôzne techniky vyhľadávania a rešeršovania v online katalógoch, odborných databázach či iných informačných zdrojoch. V praktickom workshope si samotní účastníci skúšajú rôzne stratégie vyhľadávania tak, aby sa dosiahli požadované výsledky.

DISKUSNÉ FÓRA

Na slovíčko *knihovníci* je názov online diskusného fóra, v ktorom diskutuje riaditeľka odboru k-Služby s odborníkmi na rôzne témy. Tohtoročná téma diskusie je zameraná na poskytovanie knižnično-informačných služieb v knižniciach s cieľom poukázať na nové možnosti a trendy.

AKREDITOVANÉ VZDELÁVANIE

Veľkú pozornosť SNK venuje akreditovanému vzdelávaniu knihovníkov na Slovensku. Momentálne môžu knihovníci, ale aj neknihovníci využiť dva akreditované programy, ktoré sú akreditované Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže na Slovensku. Ide o program **knižnično-informačné služby** (akreditovaný do r. 2026) a program **knihovník špecialista na prácu s deťmi a mládežou** (akreditovaný do r. 2027). Je dôležité uviesť, že akreditovanému vzdelávaniu v oblasti knižnično-informačných vied sa na Slovensku venuje okrem SNK aj CVTI SR. Výnimnosťou SNK je, že má akreditované dva špecializované programy zamerané na konkrétnu knižničnú činnosť. SNK chce však aj naďalej pokračovať v akreditovanom vzdelávaní a uvažuje aj o ďalších programoch zameraných na ochranu fondov či bibliografiu a katalogizáciu.

Absolvent vzdelávacieho programu **knižnično-informačné služby** je:

- schopný vykonávať odborné činnosti spojené s poskytovaním knižnično-informačných služieb a so sprístupňovaním fondu a informačných zdrojov;
- oboznámený s postupmi budovania, dopĺňovania a spracovávaní fondu;
- pripravený podieľať sa na projektovej a marketingovej činnosti knižnice, pozná princípy realizácie kultúrno-vzdelávacích podujatí;
- oboznámený so základnými normami metodologickej a legislatívnej činnosti;
- schopný podávať základné odborné informácie a diskutovať o nich, t. z. ovláda a vie využívať základnú odbornú terminológiu, pracovné postupy a špecializované úkony z oblasti knihovníctva.

Absolvent vzdelávacieho programu **knihovník špecialista na prácu s deťmi a mládežou**:

- ovláda pracovné postupy na prácu s detským používateľom;

- je oboznámený s povahou a psychologickými aspektmi detského používateľa;
- vie organizovať, koordinovať a vytvárať podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti, detského čitateľstva a čitateľskej kultúry rôznymi vzdelávacími a kreatívnymi spôsobmi, ako zážitkové čítanie, dramatizácia, tvorivá dramatika, interpretácia literárneho textu prostredníctvom bábok, etúdy, improvizácie, tvorivé dielne a iné;
- dokáže samostatne tvoriť a implementovať scenáre k rôznorodým kultúrno-vzdelávacím podujatiam, tvoriť, riadiť a uskutočňovať besedy, čitateľské súťaže a aktivity k celoslovenským projektom na podporu čítania detí a mládeže;
- má poznatky o akvizícii knižničného fondu;
- je schopný samostatne prepájať jednotlivé spôsoby práce s vhodnou literatúrou pre deti a mládež (*Akreditovaný vzdelávací program 2021*).

EXKURZIE

SNK ponúka knihovníkom špeciálne exkurzie realizované priamo v pracovnom prostredí, kde sa vyskytujú javy a činnosti, ktoré sú spojené s obsahom vzdelávacej akcie, umožňuje demonštrovať a pozorovať teóriu v praxi, vďaka čomu účastníci získavajú nové poznatky a skúsenosti. Knihovníci tak majú možnosť získať vedomosti prostredníctvom prehliadky konkrétnych pracovných pozícií so zameraním na poskytovanie knižnično-informačných služieb. Poslaním týchto exkurzií je, aby si účastníci vytvorili predstavu o témach, ktoré boli teoreticky preberané.

SNK sa snaží podchytiť tie najzaujímavejšie formy vzdelávania tak, aby oslovila čo najviac knihovníkov na celom Slovensku, pretože celoživotne sa vzdelávať je veľmi dôležité. Umožňuje knihovníkom rozšíriť, doplniť a prehĺbiť si získané vzdelanie, respektíve uspokojiť svoje záujmy, čo je veľmi dôležité, pretože vzdelaný knihovník môže dosiahnuť stanovené ciele svetového trendu knižníc.

BARIÉRY VO VZDELÁVANÍ

Vo vzdelávaní sa často stretávame s bariérami, znemožňujúcimi vzdelávanie jednotlivcom či kolektívom, ako nedostatok finančných prostriedkov, prípadne času, rodina, dostupnosť vzdelávania, ne-

Medzinárodná konferencia *Kniha a jej dejiny na Slovensku* (Žofia Obertová)

Odborný seminár *Bibliografické dni v Martine* (Žofia Obertová)

dostatočne pevná vôľa, obavy z náročnosti vzdelávacieho procesu, nedôvera vo vlastné schopnosti, nedostatok psychickej podpory, iné priority a mnoho ďalších bariér, s ktorými sa človek môže stretnúť v rámci snahy o ďalšie vzdelávanie.

Je potrebné si uvedomiť, že väčšina zamestnancov v knižniciach sú ženy, a to je špecifická skupina vo vzdelávaní, pretože ženy sa zúčastňujú vzdelávania oveľa menej ako muži, a to z dôvodu starostlivosti o rodinu. Vo svojom produktívnom veku sú často na materskej dovolenke a návrat do práce po niekoľkých rokoch môže byť problematický. Preto je veľmi dôležité podporovať túto skupinu v ďalšom vzdelávaní a projektoch, ktoré uľahčujú návrat do práce po materskej dovolenke.

Netreba zabúdať ani na tzv. sebazvdelávanie, ktoré zahŕňa štúdium rôznych druhov literatúry, ako učebné texty, knihy, časopisy a pod., klasické prostriedky masovej komunikácie, ako rádio a televízia, neliterárne diela, ako zvukové záznamy, videozáznamy či internet. Každý jednotlivec si tieto prostriedky na štúdium vyberá podľa svojich potrieb, možností a podmienok.

ZÁVER

SNK vo svojom postavení lídra v knižničnom systéme na Slovensku dokazuje jedinečnosť v oblasti celoživotného vzdelávania knihovníkov. Využíva pri tom rôzne formy výučby a zároveň sa snaží priniesť také vzdelávanie, ktoré sa týka rôznych knižničných aspektov, tzv. profesionálnych zručností, dôležitých na výkon povolania knihovníka. Nezabúda ani na rozvoj mäkkých zručností, ktoré sú rovnako dôležité vzhľadom na meniaci sa svet, prejavy a požiadavky spoločenského aj pracovného života. Čoraz náročnejšie sú zdôrazňované i sociálne, komunikatívne a ďalšie zručnosti, ktoré sa rozvíjajú počas edukácie nielen v rámci celého života, ale aj prostredníctvom sociálnych kontaktov v skupine, v práci a pod., avšak sú jednoznačne ťažšie merateľné ako profesionálne zručnosti.

Z hľadiska úspešnosti človeka sa v súčasnosti pripisuje mimoriadny význam mäkkým zručnostiam, preto sa apeluje, aby im bola venovaná zvýšená pozornosť. V súvislosti s uvedeným SNK zrealizovala mnohé kurzy v oblasti mäkkých zručností, ako syndróm vyhorenia, motivácia v profesii knihovník, negotačné schopnosti knihovníka na oddelení služieb, spoločenský protokol, knihovník v službách a etika a iné.

Okrem toho sa SNK zameriava aj na manažérske zručnosti knihovníkov, pretože tie ovplyvňujú činnosť a výsledky činnosti knižnice ako v materiálnej, tak aj v intelektuálnej oblasti. Sú zodpovedné za dosahovanie požadovaných výsledkov. V minulých rokoch SNK pre riadiacich pracovníkov zorganizovala niekoľko špeciálnych podujatí, ktoré boli veľmi úspešné.

Od septembra 2023 SNK spustila svoj podcastový kanál, v rámci ktorého pripravuje rozhovory na rôzne témy – odborné aj všeobecné. SNK taktiež zverejnila aj metodický materiál, ako vytvoriť podcastový kanál pre knižnicu.

Mnohé online podujatia sú nahrávané a je možné si ich opätovne prehrať na [Youtube kanáli SNK](#). Na

záver je dôležité zdôrazniť, že celoživotné vzdelávanie má dobrovoľný charakter. Veríme, že túžba knihovníkov nadobúdať nové informácie bude stále

prítomná a investované prostriedky na dosiahnutie profesionálnych ambícií posunú slovenské knihovníctvo ďalej.

POZNÁMKY

- ¹ Bližšie pozri *Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030*.
- ² Bližšie pozri *Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030*.
- ³ Bližšie pozri *Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030*.
- ⁴ Bližšie pozri *Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030*.
- ⁵ Bližšie pozri *Motivácia a hodnoty vo vzdelávaní dospelých*.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

Akreditovaný vzdelávací program. 2021. Online. [Martin]: Slovenská národná knižnica. Dostupné na: <https://snk.sk/sk/informacie-pre/kniznice-a-knihovnikov/knihovnicke-vzdelavanie/akreditovany-vzdelavaci-program.html>. [zobrazené 2024-03-28].

GOGA-FERKO, Milan. 2013. *Motivácia a hodnoty vo vzdelávaní dospelých*. Online. In: *Acta Andragogika: zborník Katedry andragogiky Filozofickej fakulty UK v Bratislave*. Univerzita Komenského v Bratislave, s. 167 – 176. Dostupné na: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kped/projekty/projekt_Stanem_sa_ucITelom/Acta_Andragogica/3-16.pdf. [zobrazené 2024-04-15].

Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030. 2021. Online. Bratislava: ŠIOV. Dostupné na: https://epale.ec.europa.eu/system/files/2021-12/Strat%C3%A9gia-CZVaP-_21102021_0.pdf. [zobrazené 2024-03-19].

Stratégia celoživotného vzdelávania. 2024. Online. Európska komisia. 2024-02-21. Dostupné na: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/sk/national-education-systems/slovakia/strategia-celozivotneho-vzdelavania>. [zobrazené 2024-03-19].

Zákon č. 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. 2009. [Bratislava]: Národná rada SR.

ZORMANOVÁ, Lucie. 2017. *Didaktika dospelých*. Praha: Grada.